

## Madárzsoké

### I. Bizonyos (bizonytalan) bevezetés

„...sous les ordres” —! Majd írom ezt, ha írom — de mit jelent? Rendelkezés alatt, a lovak — a lovasok — kifutnak, laza rendben elindulnak a rajthelyhez, gesztenyefák alatt, kis csoportok, ülök padomon, nézem, akár egy másik világból, akár itt ez a bevezető egy másik világ, semmi cél, semmit sem akarok elmondani, majd el akarok, most bevezetőül én vagyok, ez inkább vagyok én, nem akarok emlékezni, nem akarok közölni, nem akarok semmit meghamisítani magam által, vagyok, rendelkezés alatt, ez a rendelkezés, rajtra készen, mintha ez volna akkor majd a rajt, most ott körözünk, a mezőny, a mezőnyben én, ki ez az „én”, ló és lovasa, a lovon szemellenző, talán, mint csuklya, aki először látja, irtam másutt, elborzad, vagy nevet, talán. Tavasz közeledik, a Vérmezőn megyek majd, madárholmiért, nincs többé N. N. Á, nincs többé Vak Pipi Néni, nincs többé, egyelőre, hogy

kalitkát hoznék haza madárnak, a halottak kalitkái sorakoznak csak, de ahogy őket viszontlátom odakint, tavaszon a fák alá laza csoportokba kijönni, Saint-Cloud, egy pad, egy fa, egy torony, távolabb egy domb — erőd —, aztán a Défense toronyházai, ahogy viszontlátom e vadidegeneket, ugyanígy isteni rendelkezés alatt van, hogy akik meghaltak „nekem”, viszontláthatom őket, talán, most is látom őket, az én képzeletem az örökkévalóság? ennyi lenne csak? de nem, visszatérnek, más alakba öltözöttek, sokára, Uram, nagyon sokára: Szpéró után egy veréb, majd, öregem a kezemen nézem, ahogy elindul, elkezdi az életét, egy meggyvágó, majd, egy zódi rütyü harangocská madár, azt megéjlem... Már ha semmi semmire nem felel, hang, akkor is. Nemhogy szimmetria.

## II. Poe Hollója, Hó Rollója

*Természetesen: Poe-nak*

Emlékszem a Kék golyó utcára. Ott egy ilyen saroklakásban, s talán a Vérmezőre is látni lehetett az egyik ablakon, ott lakott a tanárom, az irodalomtanárom, költő és műfordító, ahogy ezt lexikálisan mondják, és aztán volt sok minden ilyen társasjáték, hogy Csacsi Pacsi, ó, Istenem, mind szent dolgok, kicsit keszonbéli beszéd, kicsit emberek hangja a keszonnal szemben — utoljára említem „a tenger alatti termet”! —, szóval, olyan jóízű levegőző fuldoklás, fuldoklásból kilevegőzés. Nekem, hát az ember egyszer él — mondhatná ezt is a lexikon, nem? —, az úgy volt természetes, ahogy volt, és úgy volt másmilyen, ahogy minden más is: nagyon természetes tud lenni, de hát hogyan is vagyok én itt? Ezt érezzük, igen ritka pillanatokat kivéve, és ezek a ritka pillanatok mik?

Most egy bekezdést kezdek kedvtelve külön — „én viszonylag”, mondja Hamlet valahogy így —, és azt mondom: az ember a Nagy Elfogultságainak pillanataiban nem érzi, hogy otthon is van nagyon, meg kültag is. Például, ha az ember olyanra ébred, mondom így, hogy „Istenem, eleget adtál, eleget elvettél, ne zavarj tovább barátsággal, szerelemmel, hagyj végre örökre békén”, és ez olyan poszt-és-közép-keszon 1976-os időben hangzik, mint a Teddynek vagy eyebeknek „a hangok”, de akkor más hangok is hallatszanak: csipogások... a poros, forró szombat délelőtt üres járdájáról, három emelet mélységből, és ez egy veréb, és innen lesz az, hogy a Szpéró, és megint lesz, hogyan lenni vagy tizenvalahány éven át, és még ma is... és a tanárod versében fölfedezed, hogy ahogy bejött, az a veréb... és hogy mennyi madár volt, mennyi tér, mintha egy szív madár-szilánkra akarna szét-pattanni, szétrepülni... meg a Poe hollója is az eszedbe jut, és nem csak az Auteuil tava mellett megismert holló miatt... szóval, hol is tartottam: vannak azért olyan pillanatok, mikor nincs nagy megalizálás, amikor ti. valami valahogy tényleg *van*.

Ebben vagyunk, kezdem úgy látni, úgy valamennyien a legteljesebben szétszakítva.

Boldog állapot, azoknak, akik játsszák, ha a Hondo Mondót játsszák, a Culture Vulture-t. (Nem jópofa név? Kiszúrtam már a Kék golyó utcából, madárbolttól, évtizedekre rá haza igyekezvén, napilapot tíz forint körül vásárolván, angliai lófutamokat *Times*-ban így ingyen, a borraalóért megnézővén, a Culture Vulture-t; nem diadala a műfordítás műfajának, ha *Kultúrkeselyűt* csinállok belőle, bár hát ez erre a Kárpát tér, a medencébb jellegnek ez a változata, hogy Culture Vulture „nem jön át”, Kultúrkeselyű inkább érdekes szó.) Szóval, játsszák a Csacsi Pacsit, és itten ugyanúgy árnyalatok vannak, ahogy egy 1200 méteres futam a Hosszú Koporsóban nem egy 1800-as a Gumibetonban, és a Sieyev itt tuti nem jön be, öt közé, alig, és itt a Positanót és a Mot de France-t kell nézni, nemcsak a sampion, a Dominique Boeuf miatt, aki a Positanót hozza, de mert ezek sprintlovak... hát a Csacsi Pacsinál is megvolt nyilván ez, én egy effélére emlékszem, volt egy nagyon szép lelemény, a Poe Hollója, de nem tökéletesen csapott le rá a Hó Rollója — kétszeresen

is kis hibával. Most már mindegy, hogy én itt *A Poe Hollója* (vagy Apó Hollója) — *Hó Apollója* változatot hozom. A futam befutott, a Hosszú Koporsó fűvét dér borítja, elsöpörönét mindenki, fájón. Szóval, boldog állapot lehetett az, minden boldogtalanság mellett. Keszonom.

Én meg megörököltem — dadogom — a Vérmezőt. És játszottam, minimum tétellel, Longchamp mezején a Culture Vulture-t, és a tanárom és társasága jutott az eszembe, vagyis Nemes Nagy Ágnes és más nagyok, és a gesztenyefa alatti padon, a magaslesszerű ellenőrző torony közelében a gesztenyefa alatt ücsörögve, esélyt latolgatva az is beugrott, hogy a Szpéróék most nem tudnak kijönni a versenyre, csillaghajókáznak, meg Isten a tudója, miféle dolguk van Odaát... ott a Poszi is, a poszátánk, aki miatt a Positanóra olyan érző lettem... nem látnak a szemüktől, mondta volna Maury, ha ott van, hát a Sieyev egy drabál középtáv, a Positano nagy sprinter... Igen, hát a Poszi, amikor kicsi madár volt, a tűhegyes, hosszú szürke csőrével majdnem kiütötte a szemem, belerepült, nem a tárt szobába, mint N. N. Á.-nál a veréb, hanem a szemembe... de nem haragudtam rá, napokig kötéssel jártam... most elnézem a lovak szemellenzőit, de szépek! De jó lenne, ha a Poszi jönne, rászállna a szemellenzőmre, meg egy madaramat elnevezném Kis Kultúrkeselyűnek — egy angol ló, egyébként, a Culture Vulture, s ha jól tudom, kanca —, ez a madaram, akár a Szpéró, rászállna az írógépemre, sőt, boldogan — kutyamód elégedetten — üdvözlőné a gépet, ahogy hazaérkezett a szereldéből... és a Samu is a vállamra szállna, nemcsak Gelsen-Horstban kéne a Halottak Napján rendezett futamokon, vagy bármi öszön, azt gondolni, hogy...

... én már nyugodtan itt lehetek, akár itt is. Dehogy lehetek, otthon kell nekem lennem, magyarázom Maurynak; a Vérmezőn. Aha, mondja, és az hol van? Megjatszod Kensington Gardens-t?, kérdi. Az eszed!

De hát mit mondjak Mauryra? Nem mesélem el neki: „írjál ilyen szép lóneveket, olyan szépek...” Ilyen, olyan, szép stb. Hát írok, azért az ne legyen, hogy nem.

Az ne.

Viszonylagos bűnök: nekem abszolút bűn lett volna, bár kísértés volt, hogy Szpéró mellől a „Kensington Gardens” világába, nahát ja, mondjuk, elmenjek. Hanem ma, hogy Nincs Nagy Európa Művészlét, nekem, van csak galopp, mondjuk így, van francia ügető, meg gelsen, meg akadály — lásd Agatha Christie Kisváros, Wolverhampton, Cheltenham —, van csak, hogy az idén Ikertölgyek, a Twin Oaks megnyeri-e a liverpooli (anfieldi) Nemzeti Nagydíjat, és látom-e Longchamp tévémonitorjain, és a Maury milyen hülyeségeket mesél majd csimpánz csempészekről, és a St. Mondain hol füvesített angliai pályát, és az az öregasszony, aki a nagymamámra hasonlít, ott ül-e megint a Montmartre alján, éjente egy fodrászbolt beugrójában, a kutyájával, vak, és viszek neki Mackó sajtot, viszek-e? Nem egy kis Kalinka vodkát akarna inkább? Ki tudja, ki ki. Viszonylagos becsület, akkor már, a jelszó. A Carrefourban elem teszik a sört. És Graham Greene némely figurái ilyenek... a Hamlet ilyen... a Mairret... Milyen legyenek? Bár lehetnék, mint ők. De hát Graham Greene-ről is N. N. Á.-nál hallottam először, a kalózképzű úriembertől, Ottliktól, és akkor Ottlik Gyöngyi a galoppra járt, és...

Semmi, semmi, Maury. Csak a kredenc röpköd egy Max Ernst-képen. Nézzük a hollót.

Hull a hó, az a rollós. Megy az a kazetta, melyen ez a hóhullás-zene van. Auteuil, a hollós akadálypálya, mikor a Monet-kistó partján először ültem, jégcsapos ugyan nem lett a foltos kordnadrágom, mert az európai havazás egy héttel előbb volt, azt én már csak az auteuil-i monitorokon láttam. Az egy héttel azelőtti futamokat. Marquis de Coq, Partagas nagy győzelmeit. Minden új volt. Egy részeg marokkói segédmunkás meg akarta vásárolni a kalapom, olyan magányosan állodogáltam a nagy, már napsütötte parkban. Minden örök emlék maradt. Mint a Vérmező.

(Mintha futnék még a fumei vonat után.)

Hallgatom a hóhullós kazettát, nézegetem a *Paris Turföket*, a Partagas-t, a Marquis-t. Aztán hirtelen eltelik... nem három évtized, mint Poe Hollója óta, bizony, csakhogy már nem otthon vagyok... és itt együtt fut Partagas és Marquis de Coq, hát tessék, valljak ám színt — „ne udvariaskodjék, mint némely kritikáiban, miközben a metanyelv érdemeit akarná magáéiul”, sic! —, ne gatyázzunk, legyünk rastignac-iak... a legcsekélyebb megtehető összeggel.

Ülök, hazamenet onnét, a hollós padon, és N. N. Á. verse jut az eszembe, hogy egy madár ül a vállamon, együtt született velem — kis túlzás, mégis! —, és ha elszállna egy napon, most már eldőlnék nélküle. Hát nem ilyen ez... és az sincs, hogy tényleg nézegetnék, az esztétikai értékén túl, egy kis fanyelűt egy Bang- és Olufssen-bolt közelében, hogy „bang”, és akkor — lásd Karinthy — „olufssen”... de ezt bevezetjük, jóbarátokkal: bang...! és akkor olufssen! Vége. Főbe azért nem lövöm magam, mint szeretett nótám mondja.

Csak... hát mi lesz? Mi az emberélet útjának második fele? Fordítom a Klimt-könyvet. A Mester épp most hal meg. Akkor mi? Éliás hajnalban még langyos testtel feküdt a kalitka alján, klasszikus madárhálál, de ő klasszikus madár is volt. Emlékét őrzi Eli des Mottes, Téfelié... Vagy Szpéró: fejjel lefelé lógott egy rúdon éjszaka, és — én diagnosztizáltam! — urémiától vakarózott. Most akkor: Star de Lande, Topstern, Star Lady... Vagy: Vacarme? Ülök a padon. Hát a Vak Pipi? Santa Ippit látom-e még úgy, hogy „vállamon” felködlik hályogszemű alakja?

Hessegetem a képzeteket. El, Poe Hollója. Sose ültél te a vállamon. Nekem, már ilyen viccelődős a természetem, a kezemen van egy fél hollótojásnyi dudor. Ha szépen fejlődik, mi marad? Fél év, egy év: és diktálhatok. Például ilyeneket: „akkor ikerbefutóra Téfelié és Star de Lande...” Vagy: „...ééés rajt...” De ezt már mondtam.

A dudort egyelőre befáslizom. Nem luxuskodom, orvoshoz ember ilyenekkel nem megy. Szerintem nem. Amíg...

És akkor: marad még ez: nézni a világot.

A Hó Rollóján át. Kinézek... hova is?

De hát N. N. Á.-nál volt ez a Visszajáró is. Mint egy Beckett-figura. Most széklábak között lakom, minden tárgynak térdéig érek. És alacsony léghuzat, az utcán húzódok... nem vagyok.

A széklábak közt? Ott Poszi rohangu, Szpéró falatozott a szőnyegről. Nem megy ez. Inkább nekilátok, és másolok a könyvembe tizenöt oldalt. Erkölcsei ólomsúlynak a hajó aljába, lásd Otlík. Lemásolom mind a lovakat, két hetem összes futamából. Ezerkétszáz név, vagy mennyi. Ezen a rolón át nézek. Boldog leszek lassan, holtfáradt. Már nem a hollótojásnyi dudor fáj igazán. Nem is a fejem.

Boldogítóan valami más.

Mintha a lovak áthajtanák a fejem valahova. Vagy az ő fejük lenne a vállamon.

Szóval: ennyit akkor mára arról, hogy nem kell lehúzni talán soha „a rollót”.

Persze, ami nem húzódik, azért nem is halasztódik.

Ütemekről nincsenek tapasztalathiányaink.

...nézem kint a villamost, már egy éve nem veszek bérletet. Szóval, mégse vagyok olyan reménytelen; Hondo-Mondo, akárki meglássa.

De majd a gesztenyefák... kimondhatatlan tetteik... és eljön a tavasz, és a tulipáncso-kor, és hogy a szív azért néha csak madár-szilánkra akar szétpattanni. Gyere, Holló, induljunk el, te meg én.

Legyen az ember — „a rolló maga”.

Ha már a kezén az a fél-tojás-dudor se kakukktójás.

### III. Egy vulkán, egy új tenger, egy homokvihar

Talán szabad. Talán Antoine de Saint-Exupéry megengedi. Hogy akkor idézőjel nélkül. Ez — igen, részben ez az egész. Ez az „is”. Hogy ez is. Ne legyen ismételve ok nélkül ugyanaz a szó aszimmetrikus sörvégeken, a ragok, képzők egymás unalmát ne fokozzák, inkább fosszák... stb. Effélétet a mesterétől tanul meg az ember. Megtanulja, hogy mi egy tulipáncsokor. Meg, mi az, hogy hazavinni a munkát a verejtékes honi partokra. S hogy egy élet kevés ahhoz, hogy legyen is abból valami mű. Megtanul az ember egy sor dolgot. Akkor ez „is” a dolog, „a” dolog. Meg még egyebek. Az, hogy elásol valamit, mert egyszer talán magányos leszél és szomorú — változatai vannak! —, szép idézet lehet, de egy kalap bármennyied részét is csak akkor éri, ha te jutsz el odáig stb. Ha te ászod el. Ha már eláshatatlan, netán. Akkor mégis elásod. Nemcsak súly, súly, súly lehet a szó, szó, szó — lehet az némaság is immár. Ahogy az „immár” szót használod... ne legyen „smár” a s már. Ne dadogj, hogy „én meg megint”. Ezeket is megtanulod a mesterektől. Akkor még semmit se tudsz. Olvasol is. Van, amit felhasználsz — minek, persze, „felhasználni”? nem elég, hogy csak olvasol, aztán hétfőre kedd jön? de hát érződik talán, hogy nem irodalmi szakkérdésekről akarok én itt írni, hanem egy kis gyűjtés előszavát firkálom. Lásd partok, lásd — Rilke nevű — „az ellentét alapja”, és hogy „a perc rajzához, fáradságosan”. A fátadás nagyjából kiküszöbölhetetlen. Igaz, erre sincsenek arany szabályok. Szóval, azért mégis van, akinek föl kell használnia — íráshoz —, amit olvas, és van, aki — ebben — boldog, mert neki nem kell.

Ez így akkor pontosan a kör alakú négyszög, a görbe egyenes.

Nem is olyan különös, hogy Jékely Zoltánnál — Jékely nevű, akkor már —, igen, ott történt velem az első efféle „történet”. Nem dadogok. Tizennyolc éves múltam, Nemes Nagy Ágneshez s Lengyel Balázshoz jártam néhány társammal, külön etc., és megismerhettem Ottlik Gézá, Mészöly Miklóst; Mándy Iván, Kálnoky László is felbukkant, örömkre és csodálatunkra, párszor; Pilinszky Jánost és családját is hamarosan látogathattam kis ideig... ezek a dolgok voltak, alakultak... mindig meg tudtam és akartam vonni a személyesség határait — excesszusokat csak egymagamban bírok elviselni, ez más kérdés —, nem is gondoltam rá, hogy nekem „még többeket” kéne ismernem. Se magam nem tehetek erről, se senkit — dadogás! — el nem „kerültem”. Jékelyhez egyetemista társaim vittek el.

Mondom, korántsem véletlen, hogy Jékely, akitől aztán úgynyi — így! — tanulságom adódott, mint Ottliktól, Nemes Nagy Ágnesztől, Pilinszkytól, igen, hogy Jékely épp a természet szeretetének fontosságát kötötte a lelkemre, s hogy épp nála történt az első ilyen „történetem”, melynek fajtájáról nem sejtettem, hogy életműfajom lesz... gondolok itt arra a zsánerra, amit már oly sokszor meséltem — egy arany szabály: ha azt akarom, hogy valamimről ne tudjanak, írjam meg... olvasása úgyis abbamarad... míg ha elmondom, élőben azért gondom van rá, hogy ne maradjon abba a hallgatás, meghallgatás —, gondolok arra, hogy pár éve még lezserül odavághatott olyat az ember, hogy „én nem vagyok idevalósi”, pl. e Földre, és akkor ha Kölnben megkérdezték tőle, hány óra, ne értse a kérdést, s ezt az „alien”-séget, közröhejre, akaratlan, mondja; mert hogy azt hiszi, egy utcára kérdeztek rá nála; ám ha ez pár évre akkor — mostan — ismétlődik („na látja, fiacskám, ez a hangalak egész túrhető, a mostan és az ismét”; nem mintha erről lett volna szó ott és akkor), hát ha pl. egy úrlovás megkérdi a Maisons-Laffitte „Hosszú Koporsó”-nak elnevezett pályájától a novemberi Párizs-környék őszében vasúthoz baktató utast és lovazót, hány óra, a kis kínai vekker, melynek cellul-szalaggal van felragasztva a lejáró hátlapja, az utazó szabadkozásai közben kizuhan a nyirkos árokba, utána ömlik a szütyőből minden, jegy, fotó, ceruza és toll, olló és cellul, vadgesztenye és levélmorzsalék, dobókocka és kártya, s a vekker is három részre hull... minekutána a természet e szép ölen, a lovat vezetgetve, az úrlovás is baktatólagosan, elmentek a legközelebbi kocsmába, café, brasserie, sörözőtök

egyed a „hány óra is van?” emlékére. Jékelynek tetszett volna. Jékelynek tetszett-e az az én első ilyen históriám, ahogy a félhomályos szobában a kávéhoz a cukrot papírzacsokban tálták „és” én tétováztam, s ő azt mondta, a költő: „Mássz csak bele...” — erre én, írónál már otthonos, kézzel belenyúltam, erre a költő: „Ne kézzel, kanállal...” S ott volt tényleg a kanál. Ez az első ilyen történetem, de a hely kevés, gyűjtemény itt nem lesz már, de ilyen, mondom, hogy a kölni múzeumban — impresszionisták! Táj-a-fényben kiállítás, sok ember, kevés levegő, mindjárt megfulladok, elzuhanok... nagyot reggeliztem?... ki innen... el, ott a főpályaudvar, át Krefeldbe, ott is múzeum, na végre, nyugalom, tágasság, szellősség... nem fogok elvágódni. De erre: valami fekete tárgy a földön, az utolsó teremben, hosszan elnyúló: mi ez? „Nem óhajt lefeküdni?”, kérdi a teremőr néni a teljes magányban és csendben. Szóval ez egy ilyen műtárgy. Bernhard Leitner priccse. Fekete, mint a Lukács régi ágyai a napozón, afféle. Csak fekete, mondom. Ráfeküdjek? Ráfekszem, szorítom cókókomat, minden kincsem, pénzem-papírom. S akkor hangokat is hallok: bii-búú... bóó-böö... mint Schubert Vonósötöse. Hát ez? A műtárgy címe „Zengő pricc”, s az asszonyosság a hang bekapcsolására is engedélyt kért tőlem, azt se tudtam, mire mondok igent. Az egyik múzeumban — Kölnben — attól féltem, gyengeség okán kerülök vízszintes helyzetbe a földre, most Krefeldben a dolgok rendje terített ki egy múzeumi teremben. (El is szunyókáltam kicsit.)

Más volt utána a világ. A „természet” további rend-fokozata mutatkozott meg ezzel a horizontális-vertikálissal; ahogy, igen, a ma is azért oly elhanyagolt Korniss Dezső piktor úrnak, „Titusz”-nak rajzolgattam: VORIZONTÁLIS-HERTIKÁLIS, így, igen, kereszt alakban e képtelent, a konstruktivista örökséget; mentem tovább Krefeldben, s bár csillapíthatatlan tudásvágygal még múzeumba, de ez egy Bauhaus-épület volt a kertvárosban, s közben többször — Jékely! — „könny hályoga fogá be a szemem”, eszembe jutván Szpéró, Csucus, Poszi, Éliás és társaik... akik nem jönnek soha többé, akik úgy alusznak — hogy egy kis költészetet is lopjunk megint ide, Jékelytől pl. — emlékestül a porban, mint egy keleti város... de ahogy a Napfürdő a temetőben c. vers fölkerdi, kinek szívéből nőtt e satnya fű, én a pompás krefeldi füveket is ekképp hajtogattam ujjaim közt egy kertvárosi árokparton: ó, Isten, tizenegy éven át Európa-járás helyett efféléket szedtem örült-józanként nevezetteknek, ld. „holmi verebek”, „ez még mindig a verebeit mondja” etc. Nem baj, én még mindig Jékelyt mondom, mikor azt, hogy ki merészelné e fűszálakat megmarkolni s kirántani tövestül? Jékely is megbocsát, ha az idézőjelet elhagyom. S hogy olyan egy-egy fű, mint egy német kezdőbetű. Hát Krefeldben azért csak nem megy oda az ember, ennyire tudományosnak nem kell lenni, senkihez, hogy tessék mondani, ez a fű olyan tényleg, mint egy kezdőbetű? Attól, hogy valaki erről vagy amarról azt vagy emezt gondolja, még az a dolog merő egyéb is lehet. Hogy végül fájo arcból vigyorgó arca fordultam, majd bordótéglás-templomnézés során a pályaudvarra visszaértem, megvolt Szpérók emlékére az a Jékely-idézés is, hogy: „Találkozást Vele most hol keressek, / hol s merre jársz, miféle csillagon? / Utánad micsoda létrát eresszek, / hol induljak meg, micsoda nyomon, / hogy fájdalmamban mindjárt meg ne vesszek?”, ez megvolt, meg hogy vigyázz magadra s ne törődj velem, üzenik vissza ők, vagy nevükben a Királynő, Szpéró. Hát ezek után csak a *Sport Welt* c. galoppújság tanulmányozása következhetett, s gondoltam is amaz érdeklődőkre, akik — de nem cikkezek én ki senkit, hogy így mondjam!, magam végképp nem szeretem, gascogne-i mód, ezt, ime visszahúzódottságom oka is, nem akarnék próbaképp se meghalni párbajtőrözésben! —, szóval, akik ilyen lónevek iránt érdeklődnek, s ezt Természeti Szépnek tartják. (Az is, azért.) Na, egy templom előtt, dobozos sört szipókázva, ezeket a neveket láttam: Alashan, Ilario, Fortunio, Fosca, Dark Sybil, Wenzesslaw — mégis, erre valósiak vagyunk! —, Los Micos, Racy Ebana, Apostel Paulus — én nem tehetek róla! meg ne forduljon! —, Habaro, Bramante, Emmanuelle — ah! —, El Perefá, Don Lucian, Gwendula, Miami Girl, hát én nem tudom, tetszik-e ez így, szeretem Soco nevűnket, meg a Surexiát, az Espartacót, a Lady Du nevűt, de az bécsi ügetlő. My Pride, Milena —

Kafka! —, Maradona — egyáltalán! —, Kojac etc. szintén. Hát én egész életemben így igyekeztem: bon giorno, bon giorno, de csak nem történt csoda Milánóban. Apropos, felesémet, társnémet, ki járt ott, el akar zavarni Milánóba, ott van világbajnoki-féle ügetőfutami pálya, és van pálya galoppnak: Ippodromo del Galoppo S. Siro. Miért, ha a focisták San Sirót „mindenkinek” ismeri? De nem vagyok gyűjteményeskedő.

Megyek majd inkább, addigra tovább-kopó szerelésben, Krefeld ki-tudja-milyen kezdőbetűjű pályájára, és gondolatban Samu ott ül a vállamon. Képzeltetbeli írógépen... belesandítok a Saint-Exupéry könyvbe, mikor ilyeneket olvasok egy fa tövében hűtve magam: „A sivatag eleinte: csönd és üresség; nem nyílik meg mindjárt az első napon szerelmesének...” Hát Szpéro és Samu első napjai is Te-Kis-Rázások voltak (lónév Cheltenhamből). „Ha nem mondasz le érte az egész világról, ha nem fogadod el hagyományait, szokásait, versengéseit” — ó! ó! meddig terjed a Természet, a dicső! —, „soha nem fogod megismerni mint hazát, otthont, amelyet mások szeretnek...” És: „Elfogadtuk a játék szabályait” — hát nem fogadtuk el?! —, „és a játék a maga képére formált minket...” Majd erről, meg Exupéryről is: legközelebb. De: „A Szahara bennünk mutatkozik meg. Hogy közelébe jussunk, nem elég meglátogatnunk az oázisokat, az kell hozzá, hogy egy forrás — a vallásunk legyen.” Mondom, majd folytatom ezt ott, ahol az van, hogy „még ki sem hűlt lánván” élünk, és hogy „fölköztünk a jövő sivatag meg a hó fenyegetése”, hát honnét vesszük „az öröklétnémet... ízét”? Ki-kí ahonnét. Annyi talán igaz, hogy „törékeny aranyozás, letörli egy vulkán, egy új tenger, egy homokvihar...” Hanem hát ezt Szép Ernő harminc évvel azelőtt megmondta: „Elrongyolja a szél, az eső barnára mossa...” Állok ott Krefeldben, és nem zárom ki emlékeimből a vízszintest, a függőlegeset. Csak a kezdőbetűk alakultak át.

Nem is akartam, hogy ez így összejjön. A „Szahara”, úgy látszik, bennem volt. S van. Persze, csak evőszközre hangszerelve.



TARDI SÁNDOR METSZETE